

Verlag bijeenkomst in Oudenbosch

Aandacht voor *Aesculus* en Piet van der Bom

26 april 2015

De dag was georganiseerd door Conny Suijkerbuijk, samen met Hans van Selm en enige vrijwilligers van het Arboretum Oudenbosch. Behalve de veertig NDV deelnemers waren er nog zes extra vrijwilligers van het Arboretum Oudenbosch. Voorzitter Johan van Oosterhout opende de bijeenkomst met een korte introductie over het arboretum. Daarna gaf hij het woord aan Piet de Jong, die toevallig die dag met het Utrechts Byzantijns koor moest optreden in de Basiliek van Oudenbosch en dus vroeg weg moest. Piet hield een Power-Point presentatie over *Aesculus*.

Aesculus

Tegenwoordig rekent men *Aesculus* tot de Sapindaceae (vroeger tot de Hippocastaneaceae). De familiekenmerken zijn: samengestelde bloeiwijzen met schichtjes en bloemen met extrastaminale discus. Dat wil zeggen met de honingschijf buiten de krans van meeldraden.

Het geslacht *Aesculus* heeft een overstaande bladstand, handvormig samengesteld blad, tweezijdig symmetrische bloemen, buisvormige kelk, doosvrucht, grote zaden met duidelijk hilum (navel). Er zijn twaalf soorten, waarvan zeven in Noord-Amerika, vier in Azië en één in Europa.

De bloeiwijze is opgebouwd uit schichtjes. Elke bloeiwijze bestaat uit een opeenvolging van mannelijke, tweeslachtige en daarna weer mannelijke bloemen. Het aantal tweeslachtige bloemen is afhankelijk van de positie aan de boom en van de weersomstandigheden en soms ontbreken ze. Door de opbouw met schichtjes duurt de bloei heel lang. Het honingmerk kleurt van geel via oranje naar rood, behalve bij *A. parviflora*.

De bacterie die de bloedingsziekte veroorzaakt is een zwakteparasiet. Het sortiment is nog nooit getest, maar er zouden aanwijzingen zijn dat aantasting van de mineermot de boom vatbaarder maakt voor de bloedingsziekte.

Bloeiwijze van *Aesculus*

Foto: internet

Europa

Aesculus hippocastanum komt van nature voor in Griekenland, Albanië, Macedonië en Bulgarije. In 1572 vanuit het Ottomaanse Rijk via Wenen ingevoerd in West-Europa. Bloeit wit en geeft gestekelde bolsters. Hij is gevoelig voor de bloedingsziekte en de mineermot.

Noord-Amerika

De zeven Amerikaanse soorten zijn: *Aesculus californica* met witte bloemen, *A. flava* met gele bloemen, *A. glabra* met geelgroene bloemen, *A. parryi* met roomwitte bloemen, maar bij ons niet winterhard, *A. parviflora* met witte bloemen eind juli en met zaad dat direct kiemt, *A. pavia* met rode bloemen die in de natuur door kolibries bestoven worden en *A. sylvatica* met geel tot roodachtige bloemen. Deze bospaardenkastanje verliest zijn blad in de natuur al in juli.

Azië

De Aziatische soorten zijn: *Aesculus assamica* met witte bloemen en enorm groot zaad, *A. chinensis* met kleine witte bloemen, *A. indica* met witte bloemen en *A. turbinata* met witte

bloemen, erg groot hilum en nauw verwant aan *A. hippocastanum*, maar met ongestekelde vruchten.

Wandeling door het Arboretum

Vijf gidsen begeleidden de deelnemers door het arboretum. Van *Aesculus* was helaas alleen de bloemaanzet zichtbaar. Diverse andere bomen en struiken bloeiden wel, zoals: *Amelanchier*, *Epimedium*, *Magnolia*, *Myrica*, *Osmanthus*, *Prunus*, *Staphylea* en *Rhododendron*.

De bloeiende laan met sierappeltjes waaronder *Malus floribunda* sprong er uit. De hoofdlaan van het arboretum is sinds 2007 beplant met *Tilia tomentosa* 'Brabant'. Aan weerszijden van de vijver staat een oudere lintbeplanting van *Aesculus indica*, een van de soorten die genoemd wordt als weinig gevoelig voor de bloedingsziekte. Opvallend waren de littekens op de bomen als gevolg van vorstschade. Ook twee andere soorten die genoemd worden als minder gevoelig voor de bloedingsziekte hebben we bekeken: *Aesculus flava* en *Aesculus*

Het 'Malus-laantje' in Arboretum Oudenbosch

Foto: Harry de Coo

Aesculus-zaailingen ter determinatie, Arboretum Oudenbosch
Foto: Harry de Coo

In de middag volgde een wandeling door Oudenbosch, langs de door de vorig jaar overleden oud-NDV bestuurslid Piet van der Bom uitgezette bomenroute, aangevuld met wetenswaardigheden over gebouwen en personen.

De dorpswandeling

Tijdens de dorpswandeling werd de begraafplaats van de Zusters van Sint Anna bezocht met een meer dan honderdjarige *Betula pendula* 'Youngii' en de RK-begraafplaats met een in 1936 geplante *Sophora japonica* 'Pendula'. Een forse *Quercus robur*, in 1840 geplant op het graf van een legerarts, heeft de grafsteen nu grotendeels overgroeid. Uit de voet komt 'zaagsel', wat mogelijk wijst op inwendige schimmelgroei. Dan zou dit de aankondiging van de naderende dood van de boom zijn. Hier troffen we ook het graf van Piet van der Bom en zijn echtgenote aan. In de tuin van hun nu leegstaande woonhuis aan de overkant zagen we de moederboom van een van de laanbomen in het arboretum, *Tilia tomentosa* 'Brabant'.

Tenslotte konden we kiezen uit een bezoek aan de Basiliek, de kapel van Saint Louis, het Zouavenmuseum of de haven. Hierna brachten sommigen nog een kort bezoek aan het arboretum. Ondanks het matige weer was het een zeer geslaagde dag. □

turbinata. Het arboretum heeft een indrukwekkend sortiment *Aesculus* met daarbij de verzamelde gebruikservaringen. Ook liet een van de vrijwilligers zien dat het arboretum zelf ook *Aesculus* zaait en kweekt, om ook zaailingen te gebruiken bij determinatie en controle van de benamingen.

De deelnemers waren verbaasd dat het arboretum zo goed onderhouden is en dat uitsluitend met vrijwilligers.

Het graf van José en Piet van der Bom. Op de vertakkingen van de boom staan de namen van hun vijf kinderen.

Foto: Leo van de Berkmortel